

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
กรณีศึกษา : อุทยานแห่งชาติออบขาน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้ (1) เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนท้องถิ่น ในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติออบขาน จังหวัดเชียงใหม่ (2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติออบขาน จังหวัดเชียงใหม่ (3) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการส่งเสริมประชาชนท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติออบขาน จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 277 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการทดสอบความเที่ยง การเก็บรวบรวมได้ดำเนินการระหว่างเดือนสิงหาคม – ตุลาคม พ.ศ. 2546 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีอายุเฉลี่ย 36 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ประกอบอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม และมีอาชีพรองคือรับจ้าง โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,160 บาท นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับชีวิต พันธุ์ไม้และสัตว์ป่าอยู่สม่ำเสมอ และมีการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารและสร้างที่อยู่อาศัยมากที่สุด

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติออบขาน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย โดยกิจกรรมที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การเป็นลูกหาบแก่นักท่องเที่ยวเดินศึกษาธรรมชาติ การให้บ้านเป็นสถานที่พักแก่นักท่องเที่ยว การให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว และการให้บริการแพหรือนั่งช้างแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวไม่ได้สร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นมากนัก เมื่อเทียบกับผู้ประกอบการท่องเที่ยว

ในด้านปัญหาและแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ก่อให้เกิดผลดีแก่ท้องถิ่น เพราะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ถึงแม้ว่าจำนวนเงินอาจไม่มากแต่ก็ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ เสริมสร้างทักษะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเพิ่มขึ้น

The objectives of this research were to find out 1) personal, economic and social features of local people in Oobkhan National Park, Chiang Mai ; 2) their participation in ecotourism activities in Oobkhan National Park; and 3) problems concerning people's participation and guidelines for encouraging local people to participate in ecotourism activities in Oobkhan National Park, Chiang Mai province. The data was collected by means of interview schedules pretested for reliability from 277 samples of people living in Mae Win sub-district, Mae Wang district, Chiang Mai province from August to October 2003 and analyzed by using the SPSS/PC⁺.

The results showed that the local people had an average age of 36 years. The majority were male, had completed a primary level of education and had 4-6 family members. They were mainly engaged in farming, occasionally hired for labor, and had an average income of 3,160 Baht per month. They were Buddhists. The local people gained knowledge and experience about life, plant species, and wildlife regularly and they made the most use of forest as a source of food and for making their accommodations.

As for of local people's participation in ecotourism activities in Oobkhan National Park, the results showed that they had a low level of participation in ecotourism activities which included being henchmen, providing services of home stay, foods and beverages, elephant riding and bamboo rafting. They did not earn much from these activities.

The results also showed that the local people considered ecotourism beneficial to their community as they could gain some incomes and it resulted in economic and social development in the community. However, they had a low level of participation in ecotourism activities. Thus, training should be provided for them to gain knowledge of ecotourism and skills in ecotourism management so that they can participate more in ecotourism activities.